

SAMAK – Lederprogram 2025

Trygghet og økonomi

2020-årene er et tidsskille i Norden og verden. Etter mange år med fred og fremgang, har de siste årene vært preget av utrygghet med krig i Europa, mer kriminalitet, økonomisk uro og en voksende klima- og naturkrise. Samtidig står vi overfor store omstillinger med knapphet på arbeidskraft. Sosialdemokratiets viktigste oppgave blir å lede Norden trygt i urolige tider, og sørge for at vi kommer gjennom omstillinger på en måte som tar var på noe av det som gjør Norden særegent: det sterke fellesskapet, de små forskjellene og den høye tilliten.

Vår samfunnsmodell er tuftet på noen grunnleggende sosialdemokratiske verdier: frihet, likhet og solidaritet. Den har vist seg godt rustet til å håndtere kriser og omstillinger.

Vi skal ha et tryggere Norden. Vi skal skape trygghet i urolige tider: Norden har ikke vært godt nok rustet for den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen vi nå befinner oss i. Med den alvorlige situasjonen med krig i Europa er det en styrke at Sverige og Finland nå har kommet inn i NATO og dermed er alle landene i Norden en del av NATO. Dette gir oss mulighet til å forsterke forsvaret av de nordiske landene ytterligere og vil være begynnelsen på en ny epoke i nordisk sikkerhetspolitikk.

Barn og ungdom som vokser opp i Norden, skal være trygge fra vold og kriminelle handlinger, og ikke miste muligheten til et godt liv ved å selv havne i kriminelle miljøer. De siste årene har flere barn og unge under 18 år begått lovbrudd. Disse har ofte store og sammensatte utfordringer, og ansvaret for å hjelpe dem er delt mellom politi, barnevern og helsesektoren. Samtidig som barn og ungdom som utøver kriminalitet skal få hjelp og oppfølging til å endre adferd, må vi også beskytte resten av samfunnet mot den utryggheten denne kriminaliteten representerer. Ingen skal føle seg utrygge fordi noen få ungdommer får dominere nærmiljøet med trusler, ran og vold. Vi må styrke innsatsen mot ungdomskriminalitet. Vi vil ha nye tiltak og bedre samarbeid mellom sektorer for å hindre at ungdommen havner i kriminelle miljøer.

Forebygging av kriminalitet handler om å arbeide for trygge lokalsamfunn der barn og unge er inkludert, føler tilhørighet og kjenner at de har muligheter.

Årsakene til at barn og unge faller ut i kriminalitet er sammensatte, men handler svært ofte om mangel på tilknytning til trygge inkluderende fellesskap, oppvekst og levekår. Sosial ulikhet og utenforskap skaper grobunn for kriminalitet, og kriminalitetsutfordringer reduserer mulighetene for sosial mobilitet. Politiet og kommunene er avhengig av tillit for å kunne drive forebygging blant ungdom.

Norden skal være et sted hvor useriøse og kriminelle aktører ikke ønsker å etablere seg, og hvor sjansen for å lykkes med kriminell virksomhet skal være liten. Vi skal ha kontroll på våre grenser. De siste årene har kriminelle nettverk blitt stadig bedre organisert og grenseoverskridende. Den organiserte kriminaliteten er en trussel mot vårt åpne samfunn.

Kriminalitet på nett er økende, og organisert kriminalitet tar i bruk digitale virkemidler som en del av sin virksomhet i mye større grad. Grenseoverskridende kriminalitet er enklere i et digitalt samfunn. Vi trenger reguleringer og lover som sikrer at vi har kontroll.

Norden skal være sted hvor alle kan føle trygghet for liv og helse. Dette er og skal være statens aller viktigste oppgave. Det nordiske samfunnet er preget av at vi har høy tillit både til hverandre og til myndighetene. Sammen med en sterk offentlig sektor og gode velferdstjenester, skaper dette et godt grunnlag for samarbeid, effektiv respons og kollektiv handling i krisesituasjoner.

Samfunnssikkerhetsutfordringene vi står overfor, er mangfoldige og sammensatte. Det totale trusselbildet inkluderer blant annet en mer ustabil sikkerhetspolitisk situasjon, klimaendringer, pandemier og helsekriser, digital sårbarhet og terrorisme. Dette skaper et økt behov for å se trusler og beredskap i sammenheng.

De siste årene har mange fått dårligere råd. Økte priser gjør at inntekten til folk ikke når like langt, selv for dem som står i jobb. Pensjonister og arbeidstakere har hatt reallønnsnedgang og fått sitt økonomiske handlingsrom redusert. Økte priser og stigende rente rammer hardest dem som har det tøft fra før. Når folk får dårligere råd, er det viktig å sørge for dem som har minst fra før. En mer rettferdig byrdefordeling krever at vi har et sterkt fellesskap som står klar til å stille opp.

Velferdsstaten er et spleiselag, der vi yter etter evne og får etter behov.

Vi lever av hverandres arbeid. For å finansiere vår felles velferd, må vi lykkes med å skape jobber og inkludere flere i arbeidslivet. Målet om full sysselsetting - at alle som kan jobbe, skal få muligheten til det - ligger fast. Å jobbe bedrer den enkeltes økonomi og veksten for hele samfunnet.

Den økonomiske politikken skal gjøre alle andre politiske prioriteringer mulig. Det viktigste for å oppnå dette, er at vi sikrer arbeid til alle. Den økonomiske politikken er et viktig virkemiddel for å flere i jobb, økt verdiskaping og mer rettferdig fordeling. Å ha ansvarlige budsjetter som sørger for å ha kontroll på prisstigning og bidra til rentenedganger er viktige i den tiden vi er inne i. I tillegg bidrar den nordiske modellen, med sterke og ansvarlige parter og et trygt og velorganisert arbeidsliv, til rettferdig lønninger og lav arbeidsledighet.